

Naslov: **Ženska strana politike - laži, predrasude i izdaje**
Datum, stranica, autor: 2.2.2016., 38, Melisa Skender
Izvor, država: Nacional, Hrvatska
Kategorija: Tržište rada, Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova
Površina: 3620,97 cm²
OTS: 11.249 (izvor: Medianet)

38 | DRUŠTVO

2-2-2016 | NACIONAL

DOSSIER

ŽENE U SABORU nisu bile ovako slabo zastupljene otkad je Hrvatska postala parlamentarna država. Tezu o potrebi povećanja broja žena potvrdile su neke druge vrijednosti i žene u ovom mandatu nisu dobile svoj prostor. Nacional je istražio koja je pozadina slabe zastupljenosti žena u politici i može li se nešto promijeniti nabolje

Tekst: MELISA SKENDER Fotografije: SAŠA ZINAJA, NACIONAL I PIXSELL

ŽENSKA STRANA POLITIKE - LAŽI, PREDRASUDE I IZDAJ

'DANAS U HDZ-U NEMA POLITIČARKI S ARTIKULIRANOM POLITIKOM I SA STAVOM', NAVODI JADRANKA KOSOR

JADRANKA KOSOR PRVA JE HRVATSKA PREMIJERKA, A OSTAT ĆE ZAPAMĆENA JER JE POTPISALA PRISTUPNI UGOVOR O ULASKU HRVATSKE U EU (NA MANJOJ SLICI URUČUJE ISKAZNICU HDZ-A TOMISLAV KARAMARKU)

Zene u Saboru Republike Hrvatske nisu bile ovako slabo zastupljene otkad je Hrvatska postala parlamentarna država, stajat će u Izvješću o radu za 2015. pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Višnje Ljubičić. Praćenje provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u njezinoj je nadležnosti, a sljedeće godine insistirat će i na novčanim sankcijama za stranke koje na svojim kandidacijskim listama za lokalne izbore ne budu imale najmanje 40 posto žena. Zakon o ravnopravnosti spolova koji je stupio na snagu 2008. navodi da se postupno povećanje podzastupljenog spola mora postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja Zakona na snagu. Lokalni izbori 2017. bit će ti treći redoviti izbori, a članak 12. Zakona o ravnopravnosti spolova definira osjetnu neuravnoteženost kad zastupljenost jednog spola u tijelima političkog i javnog odlučivanja padne ispod 40 posto. Političarke se takvom postotku ni u jednom sazivu Sabora do danas nisu približile.

Najviše žena bilo je u prošlom, 7. sazivu Sabora, ukupno 53, a najveći broj njih, čak 29, iz redova SDP-a koji je imao i najveći broj mandata. Najveći broj zastupnica SDP ima i u aktualnom sazivu, njih 16 od ukupno 43 osvojena mandata. Na dalekom drugom mjestu je HDZ koji ima 49 mandata i svega 6 zastupnica, kojiko i HNS; međutim, HNS je ukupno osvojio 10 mandata te je jedina stranka gdje su zastupnice u većini.

"MISMOSE USTRANCI DRŽALI kvote od najmanje 40 posto zastupnica na listama. Neke su se same izborile za mandat preferencijalnim glasovima, a dvije su zauzele mjesta naših župana", objašnjava Vesna Pusić, predsjednica HNS-a koja je već najavila da se na sljedećim stranačkim izborima u travnju neće ponovo kandidirati za tu funkciju. Brojnosti žena na HNS-ovim listama svakako doprinosi i Ženska inicijativa koja u HNS-u postoji od 1999. godine, a osobito je aktivna na lokalnoj razini

Gledano od 90-ih, najmanje političarki bilo je u drugom i trećem sazivu Sabora, no apsolutni rekord u podzastupljenosti žena drži Županijski dom, institucija ukinuta nakon drugog saziva u kojem je sjedilo šest žena, dvostruko više negoli u prvom, kad su bile samo tri. Kako već i ovaj podatak govori o mogućoj većoj podzastupljenosti žena na lokalnim razinama

vlasti, bit će zanimljivo vidjeti kojim će to ženama stranke popuniti svoje liste za lokalne izbore kad ih ni na nacionalnoj razini do sada nikada nije bilo dovoljno. Predsjednica HNS-a, pak, tvrdi da je političarki na lokalnim razinama zapravo puno više nego na nacionalnoj gdje visoka politika, zbog agresivnog pristupa, sve više gubi kredibilitet.

"Na neki način kao da postaje sramotno uopće se baviti politikom koja je, po svojoj prirodi, vrlo plemenit i zahtijevan poziv, za koji je možda i najvažnije imati podršku najbliže okoline, obitelji i prijatelja, uskog kruga u kojem se krećete, a tu će žene često naići na ambivalentnost, ako ne i otpor", kaže Vesna Pusić. Činjenica je, ističe, da će se žene prije morati suočiti s komentarima da 'što im sve to treba' nego muškarci. Priznaje da nije uvijek bila pobornica ženskih kvota u politici, no iskustvo skandinavskih zemalja potvrdilo je takvu politiku kao najefikasniji put prema razbijanju predrasuda o ženama kao politički 'slabijem' spolu.

"OPĆA JE SLIKA, to se naravno razlikuje od čovjeka do čovjeka, ali ipak u većini slučajeva žene više naginju takozvanoj 'politici svakodnevice', tamo gdje se rješavaju konkretni problemi i gdje mogu biti korisne zajednici. One češće ulaze u politiku iz uvjerenja da će tako ispraviti neke nepravde, pa češće i odustaju kad vide da u tome nemaju podršku", kaže političarka koja je prije svojeg prvog saborskog mandata 2000. godine bila redovita profesorica kolegija sociologija politike na Odsjeku za sociologiju zagrebačkog Filozofskog fakulteta.

Koristeći podatke Digitalnog informacijsko-dokumentacijskog ureda i njihov registar osoba koje su od 1990. do danas obnašale dužnosti ili visoke službe u tijelima javnih vlasti, Nacional je došao do pokazatelja koji političarkama nikako ne idu u prilog. Pritom smo istraživanjem obuhvatili samo nacionalnu razinu, dakle sastav Sabora i Vlade posljednjih 26 godina. Omjer žena i muškaraca koji su vodili ministarstva tako je, na primjer, do imenovanja Vlade Tihomira Oreškovića bio 19 naprema 156 u korist muškaraca. Popisu ministrice trebalo bi sada dodati i tri nove pa bi ih tako ukupno bilo 22, među kojima je u ovoj Vladi tek jedna iz redova HDZ-a, Bernardica Juretić. Ona smatra, kako je izjavila za medije, da su žene same krive za to što ih u politici nema dovoljno.

Kako bismo provjerili tu tezu, odabrali smo tri političarke: Vesnu Škare Ožbolt, jedinu savjetnicu iz tima predsjednika Franje Tuđmana koja je uz njega ostala cijelo vrijeme, a s kojom smo razgovarali o stavu prvog hrvatskog predsjednika prema ženama u politici, Željku Antunović, bivšu političarku koja je na različitim funkcijama u Vladi ukupno skupila preko 40 godina staža i bila prva predsjednica Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za ravnopravnost spolova koja govori o osnivanju SDP-ova Foruma žena i konkurenciji među ženama u visokoj politici, te Jadranku Kosor, jedinu premijerku koja govori o tome može li i kako žena na visokoj funkciji vlasti pomoći mijenjanju percepcije o političarkama kao manje sposobnima od svojih muških kolega.

Vesna Škare Ožbolt u visokoj je politici, kako sama kaže, završila slučajno. Predsjednika Tuđmana sreća je prvi put na Pagu, gdje je vodila protokol njegova posjeta otoku i bila jedina namrgođena za slavljeničkim stolom, zbog čega ju je Tuđman pozvao k sebi da otkrije u čemu je problem. Drugi put sreli su se u njegovu uredu nakon što se vratila sa stresnog putovanja u Beograd, kamo ju je Hrvoje Šarinić u Cesni poslao po delegaciju američkog izaslanstva. Prije nego što će se približiti Srbiji, pojavila su se dva miga JNA i pokušala ih vratiti u Hrvatsku, pa je pilot Cesne tražio njezinu izričitu zapovijed da nastavi put ili se vrati u Hrvatsku. Zapovjedila je da nastavi za Beograd, spustili su ih na Batajnicu, gdje provela sljedećih nekoliko sati zatvorena u prostoriји bez stolova i stolica, dok je konačno nisu oslobodili i ukrcali na Cesnu s američkom delegacijom.

MALONAKON TOG PUTOVANJA predsjednik ju je pozvao i pitao bi li bila njegova glasnogovornica. Počela je raditi odmah nakon tog razgovora, ostala na noćnom dežurstvu i kući se vratila tek ujutro.

"Kad sam došla doma, muž me pitao kakav je to posao. To je bio naporan tempo, ratno vrijeme, Hrvatska je bila u fokusu, stalno na naslovnicama i to se sve kod nas pratilo. Predsjednik mi je s vremenom povjeravao sve odgovornije dužnosti - vodila sam sa Šarinićem pregovore s pobunjenim Srbima, vraćala sam se s rezultatima i to mu je imponiralo pa me je na kraju zadužio i za mirnu integraciju Podunavlja. Bila sam jedina žena među savjetnicima, a bila sam i najmlađa, pa je u početku bilo dosta teško", prisjeća se Vesna Škare Ožbolt koja smatra kako žena u politici u početku iza sebe najčešće

mora imati snažan lobi koji će je gurati naprijed, a kasnije će se, ako je mudra i sposobna, sama snaći. "Prvih mjesec dana na kolegijima sam samo šutjela, no kako je kriza postajala sve gora i gora, u jednom trenutku odlučila sam da više neću šutjeti i rekla sam predsjedniku da to što mu njegovi savjetnici govore nije točno jer da ja imam druge informacije. Kakve informacije, svi su me gledali kao što ova priča i kad sam počela govoriti stvari koje nije bilo baš lijepo čuti, predsjednik je najprije odlučio da će me potpuno ignorirati i stavio me na led. Kad se ispostavilo da je ono što sam mu govorila bilo točno, počeo me slušati", govori savjetnica prvog hrvatskog predsjednika s najdužim stažem na toj funkciji. Kao najbliža suradnica s Tuđmanom je, kaže, razvila odnos međusobnog velikog povjerenja.

KAD JE TUĐMAN UMRO, a HDZ izgubio izbore, Vesna Škare Ožbolt bila je jedina izborna pobjednica u stranci koja je izgubila u svim, osim u svojoj V. izbornoj jedinici. Kao jedna od predsjednica rotirajućeg predsjedništva stranke nakon Tuđmanove smrti, predlagala je reformu stranke koja je tada bila snažno podijeljena između Ivića Pašalića i umjerenog dijela HDZ-a, kojem je i Vesna Škare Ožbolt pripadala.

"I to je prouzročilo onu famoznu sjednicu predsjedništva, kad su se birali potpredsjednici Sabora, a glasanje između mene i Pašalića završilo je s dva glasa više za njega. To mi je bila poduka, tu su me mnogi izdali i govorili mi kako se slažu sa mnom da stranku treba reformirati, a onda napravili nekakve komplete i kompromise meni iza leđa. Sve sam to u ono vrijeme malo idealistički gledala, a nisam imala nikakav svoj lobi", kaže političarka koja je nakon te sjednice odlučila napustiti HDZ i osnovati vlastitu stranku Demokratski centar (DC), kojoj je i danas na čelu.

Kao saborska zastupnica DC-a jedno vrijeme bila je i ministrica pravosuđa u prvoj vladi Ive Sanadera, no nije dugo ostala na toj dužnosti. "Politički sam odrasla uz Tuđmana i kad sam postala ministrica pravosuđa, premijer je bio Sanader kojeg sam ja vukla, tamo negdje 90-ih, kroz politički život. Tako da mi nije mogao bio poseban autoritet. Poslije Tuđmana meni nitko nije bio autoritet, pa i Tuđmanu sam smjela reći što sam mislila. Ja nisam 'klimavac' nikad bila niti mislim postati. Navikla sam na udarce u politici, kako bih vam sada u žargonu rekla, dobila sam puno političkih batina, ali sam ih i

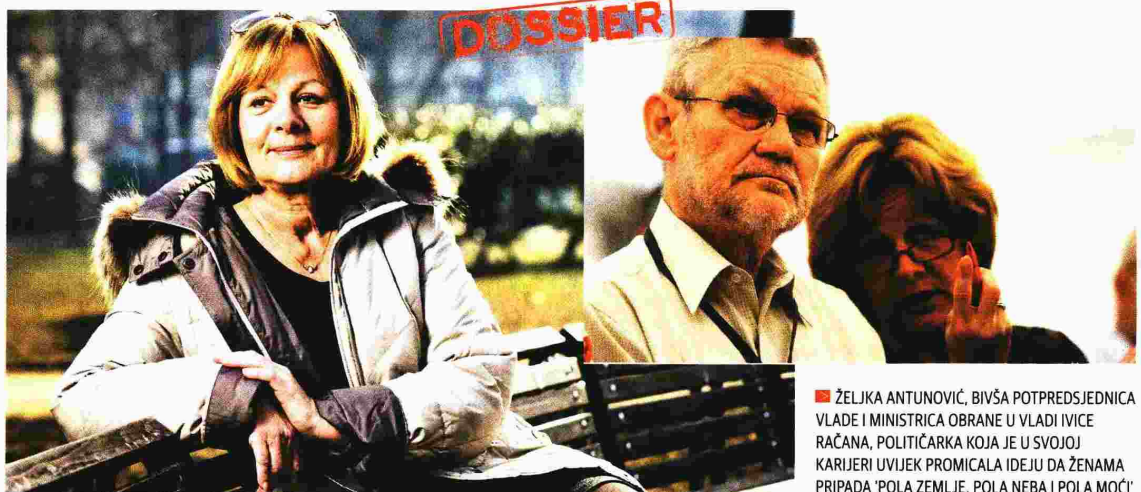
'NISAM 'KLIMAVAC'. DOBILA SAM PUNO POLITIČKIH BATINA, ALI SAM IH I PODIJELILA', KAŽE VESNA ŠKARE OŽBOLT

FOTO: GORAN STANZI/PIXSELL

■ VESNA ŠKARE OŽBOLT JEDINA JE SAVJETNICA IZ TIMA PREDJEDNIKA FRANJE TUĐMANA KOJA JE UZ NJEGA OSTALA CIJELO VRIJEME (NA MANJOJ SLICI KAO MINISTRICA PRAVOSUĐA S PREDJEDNIKOM HAAŠKOG SUDA THEODOROM MERONOM)

DOSSIER

■ ŽELJKA ANTUNOVIĆ, BIVŠA POTPREDSJEDNICA VLADE I MINISTRICA OBRANE U VLADI IVICE RAČANA, POLITIČARKA KOJA JE U SVOJOJ KARIJERI UVLJEK PROMICALA IDEJU DA ŽENAMA PRIPADA 'POLA ZEMLJE, POLA NEBA I POLA MOĆI'

podijelila, pa mene nikada nisu doživljavali kao ženu u politici, uvijek sam bila ili suparnik ili suradnik", kaže Vesna Škare Ožbolt.

Žene u hrvatskoj vladi tijekom devedesetih gotovo je moguće nabrojati na prste jedne ruke. Prva dva premijera, Stjepan Mesić i Josip Manolić, nisu imali ni jednu ministricu. Prva ministrica bila je Vesna Girardi-Jurkić koja je resor prosvjete, kulture i sporta preuzela 1991. u vladi Franje Gregurića i ostala jedina ministrica i u mandatu Hrvoja Šarinića. Nikica Valentić postao je premijer nakon Šarinićeve ostavke i u njegovoj vladi, pored Vesne Girardi-Jurkić, bile su još dvije ministricе, Ljilja Vokić u Ministarstvu prosvjete i športa i Marina Matulović Dropulić u Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, na čelu kojeg je ostala u svim HDZ-ovim vladama do 2011., kada je otišla u mirovinu.

TEK JE U VLADI ZLATKA MATEŠE, prvog premijera koji je odradio puni mandat do smjene vlasti 2000., povećan broj žena. Vodile su četiri ministarstva, što je rekord koji do danas nije nadmašen. Za njegova mandata Ljerka Mintas Hodak postala je prva potpredsjednica vlade, a osnovano je i vladino Povjerenstvo za ravnopravnost spolova.

U Vladi Ivice Račana Povjerenstvom je predsjedala Željka Antunović. Ona je prvi saborski mandat osvojila 1995. kao zastupnica SDP-a koji je tada imao devet zastupnika, od toga tri zastupnice. Odmah na početku prvog svog saborskog mandata pokrenula je s jednom jednako osviještenom stranačkom kolegicom Forum žena SDP-a koji je bio zamišljen kao unutarstranačka ženska grupa, s ciljem podupiranja ženskog angažmana u političkom djelovanju.

"Vidjela sam niz vrlo sposobnih žena kojima je nedostajalo samosvijesti da se same nametnu i izbore za poziciju. Uz mali poticaj i podršku sredine pokazale bi da mogu ostvariti iste ili bolje rezultate nego njihovi muški kolege. Kako u politici, tako i u drugim područjima. Zato od prvog dana prepoznajem žene kao spol koji nije potpuno ravnopravan, kojemu treba dodatna potpora, ono što zovemo pozitivnom diskriminacijom. Primjeri nekolicine uspješnih žena samo potvrđuju tu tezu. Gdje su ostale skrivene sve ostale koje su iz raznoraznih razloga neiskorišteni potencijali ove zemlje? Nema ih jer su samozatajne, tako su odgovajane, da ne ulazim sad u čitav niz detalja. I zato se ne slažem s onima koji misle da su žene same krive za svoj položaj. Ima žena koje ne gledaju širu sliku pa misle da - ako su one uspjele - tako može svaka i bez dodatne potpore. Ali to nije točno, ženama treba potpora

ka bi ih se uvjerilo da one mogu sve jednako kao i muškarci. Treba ih sustavno pripremati za visoku politiku i dati im prave i pravovremene šanse. Samo tako žene u dovoljnom broju mogu doseći ravnopravnost u području političke moći. Za muškarca ćete vrlo rijetko čuti da je postao ministar a da za to nije spreman. No ako se na tu funkciju kandidira žena, onda se jako dobro gleda ima li predispozicije i je li prošla iskustvo koje ju je pripremiло za tako visoku poziciju", kaže Željka Antunović koja smatra da je za političko djelovanje najvažnije političko iskustvo i koja se iz aktivne politike povukla 2011. godine, no još uvijek je član SDP-a.

"Sad imam status kao i brojni drugi članovi koji su prava snaga SDP-a. Dugo sam bila u politici i mislim da sam u četiri svoja mandata, jedan u vladi i tri saborska, bila predana poslu i da pri tome nisam propustila ništa od vrijednosti važnih za najveći broj žena - majčinstvo, obitelj, prijatelji... Povukla sam se u trenutku kad su se u mojoj stranci počele događati promjene u kojima se nisam pronalazila i za koje sam procijenila da ne doprinose jačanju krhke unutarstranačke demokracije. Sve to, plus činjenica da me predsjednik stranke 2011. nije stavio na listu za Sabor, bili su dovoljan razlog da definitivno izađem iz politike. Mnogi su mislili da je to privremeno, da čekam neke promjene unutar stranke, međutim, mislim da su za ove četiri godine konačno shvatili da je moj izlazak iz politike definitivno i da je za mene i prije politike postojao život, a postoji i sad. I dalje sam aktivna i pokušavam biti korisna za zajednicu sada u poslovnom sektoru", govori Željka Antunović koja danas ima svoj konzultantski ured, a na komentar kako većina viđenijih hrvatskih političarki više nije ni na kakvoj funkciji vlasti, spominje da su se pojavile mnoge druge.

"PRATIM TO MOŽDA MALO VIŠE nego drugi i vidim kako se pojavljuju nove žene, ali, nažalost, vidim i da ne ostavljaju dovoljno dubok trag. Teško mi je s ove pozicije procijeniti radi li se o ženama kojima jednostavno nije stalo do toga, pa interesno motivirane grade nekakvu ograničenu karijeru, ili se radi o tome da nemaju istinsku potporu svojih stranačkih šefova", rekla je do danas jedina hrvatska ministrica obrane, uvjerenjena kako Forum žena ne bi dao ni približno tako dobre rezultate kakve je na početku imao da nije bilo potpore tadašnjeg predsjednika stranke Ivice Račana, pa i dobrog dijela kolega. Osnaživanje žena za aktivno bavljenje politikom bila je stranačka strategija Račanova SDP-a, a kao premijer povjerio im je ministarstva zdravlja, pravosuđa, turizma i obrane.

'POLITIKA 'DA BIH SE UZDIGLA, MORAM NEKOGA SRUŠITI, KRIVA JE I POKAZUJE SLABOST', SMATRA ŽELJKA ANTUNOVIĆ

'KAO DA **POSTAJE SRAMOTNO** BAVITI SE POLITIKOM KOJA JE PO SVOJOJ PRIRODI PLEMIT POZIV', KAŽE VESNA PUSIĆ

"U hrvatskim političkim strankama se posljednje četiri godine događa retrogradni proces, tezu o potrebi povećanja broja žena potisnule su neke druge vrijednosti i žene u ovom mandatu nisu dobile svoj prostor. To je jako loše za sve političke stranke u kojima se to dogodilo, loše je za demokratizaciju odnosa unutar stranaka, ali i za demokratizaciju društva. Mislim da svi oni koji su to dozvolili zaslužuju kritiku i snose odgovornost za retrogradne društvene procese kad govorimo o segmentu ravnopravnosti spolova. Naravno da je meni posebno žao što se to dogodilo i u SDP-u, u kojem smo godinama mukotrpno gradili ženske pozicije. Nažalost, čini mi se da je Forum žena u konačnici, evo baš uoči ovih izbora, poslužio kao platforma za pozicioniranje pojedinki, a ne kao platforma za osnaživanje i očuvanje dostignutog statusa žena općenito", ocijenila je Željka Antunović koja se upravo kroz djelovanje Foruma žena SDP-a imala priliku uvjeriti kako je krhka solidarnost među političarkama ako nije podržana kao prioritet stranačke politike.

"U PRVIM GODINAMA Forum žena je doista okupljao žene na tezi ženske solidarnosti i tu nije bilo nikakvih problema s konkurencijom među ženama jer smo stvarali naglasak na to da podupiremo sve žene i želimo podupirati njihovo osnaživanje, njihovu edukaciju, sve ono što ih priprema i oslobađa, motivira da se aktivnije bave politikom. Međutim, nakon nekog vremena, kako smo stvarali sve veći broj aktivnih, ambicioznih žena, tako sam prepoznala da među dijelom žena dolazi do negativne konkurencije, ne u smislu zdravog nadmetanja, nego - da bih se ja uzdigla, moram nekoga srušiti. To je apsolutno pogrešno i pokazuje slabost, iako se ne radi o pojavi koja karakterizira žene općenito. One koje se koriste tim metodama smatram čistim karijeristicama i u priču o promicanju žena u politici uklapaju se tek kao statistički pokazatelji. Pojednostavljeno, rade za sebe i nesvjesno ili svjesno prikrivaju pravu poziciju žena u politici, koja je gora od one na koju upućuje statistika. Kad jedna od nas zamjeni drugu, ne pomiče se prostor za žene. Tek kad uz prvu dolazi druga pa treća... i tako redom, možemo govoriti o napretku", kaže Željka Antunović.

Da nema solidarnosti među političarkama unutar stranke, uvjerala se i Jadranka Kosor kad se uoči posljednjih izbora za predsjednika HDZ-a protiv nje vodila kampanja.

"Moji kolege su prilikom unutarstranačke borbe govorili da me ne treba

birati jer sam razvedena, samohrana majka, a takve ne znaju odgojiti djecu, to je stajalo i u programu nekih mojih bivših kolega protiv mene. Očekivala sam da će žene u stranci na to reagirati, jer mnoge su i same razvedene i imaju djecu, ali one su šutjele. Na kraju su izabrali predsjednika koji je također razveden, ali njega to nije diskreditiralo. Solidarnost unutar stranaka ne postoji, što je apsurd jer je tako malo žena u prilici participirati u vlasti na dužnosničkim pozicijama. Ali to istovremeno znači i da vlada velika konkurencija, pa zato vjerojatno nema gotovo nikakve solidarnosti", otkrila je Jadranka Kosor. Istovremeno, međustranačka solidarnost među ženama, barem oko načelnih pitanja, ipak postoji. Podsjetila nas je kako je reagirala na situaciju kada je jedan bivši zastupnik u saborskoj raspravi Vesni Pusić rekao da nije za mudraca nego za madržaca.

"Nas dvije smo prethodnih dana u Saboru imale žestoku političku raspravu u kojoj smo se sukobile, odnosno, kako su to zjurado komentirali kolege sa svih strana, počupale. Zanimljivo je kako muške kolege uvijek, bez obzira na ton, raspravljaju, a žene se čupaju. Kad se to dogodilo, odmah sam otišla do zastupnika koji je vrijeđao te s njim započela žestoku raspravu i napustila sabornicu, a pred vratima su me dočekali novinari. Stala sam uz Vesnu Pusić unatoč svim prijemima jer se tu radilo o duboko seksističkom ispadu koji se danas dogodio njoj, a sutra se može dogoditi meni ili bilo kojoj drugoj političarki. Nikada neću zaboraviti kako mi je jedan kolega tada rekao da ja takvo što nikada neću doživjeti ako se budem ispravno ponašala", govori Jadranka Kosor koja odgovor na pitanje što se to smatra ispravnim ponašanjem, tada nije dobila. On se ipak može iščitati u činjenici kako je većina ministrica u HDZ-ovim vladama svrstana u kategorije za koje se uvijek pogrešno percipira da ih treba voditi žena, rekla je i ustvrdila da je Tuđman u političkom kadroviranju bio državnik.

"TUĐMAN JE VAŽNE ZADATKE kao što je bila mirna reintegracija hrvatskog Podunavlja povjerio zamjenici predstojnika ureda Vesni Škare Ožbolt, za prvu ministricu europskih poslova upravo je on predložio Ljerku Mintas Hodak. Time je pokazao da, nakon rata, dolazi novo vrijeme kada se u politiku moraju aktivno uključivati i žene. Kad pogledate to vrijeme, ja sam bila potpredsjednica parlamenta, Vesna Škare Ožbolt bila je osoba od posebnog predsjednikova povjerenja za mirnu reintegraciju, Ljerka Mintas Hodak je

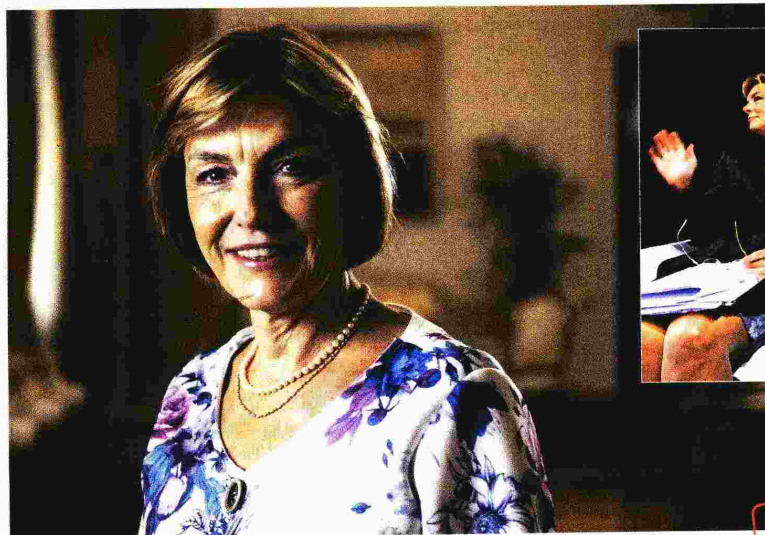

FOTO: TOMISLAV MILETIĆ/PIXSELL

■ **PREDSEDNICA HNS-a VESNA PUSIĆ BILA JE POTPREDSJEDNICA VLADE I MINISTRICA VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA U PROŠLOJ VLADI (NA SLICI SA SAVKOM DABČEVIĆ KUČAR I RADIMIROM ČAČIĆEM)**

DOSSIER

bila prva ministrica europskih integracija, znači, otvorao se europski put Hrvatske. Sve su to bile pozicije koje su dobile žene, pa kad to usporedite s današnjom vlašću gdje nema niti jedne žene potpredsjednice parlamenta iz redova vladajućih, niti jedne potpredsjednice Vlade, vidljivo je da je Tuđman vodio itekako računa o ravnopravnosti spolova, za razliku od trenutačno vladajućih", ističe prva hrvatska premijerka koja vladu nije vodila puni mandat, ali će je povijest pamtit i kao premijerku koja je zaključila pregovore o ulasku Hrvatske u Europsku uniju i potpisala pristupni ugovor. Za svojega mandata imenovala je prvu ministricu financija i smatra kako može reći da su žene bile poluge njene vlade.

"DA SAM DOBILA ČETIRI GODINE, što sam znala da nije moguće jer HDZ nije mogao dobiti izbore nakon tolikih otvorenih istraga, mogla sam na-

praviti vladu koja bi imala punu ravnopravnost obaju spolova. To ne bi smjelo biti teško iako je jako malo žena koje su dobile priliku izbrusiti se u političkom životu. To je okrutan svijet i znam mnoge koje su odustale", kaže Jadranka Kosor koja od politike ne namjerava odustati ni sada, kad je nezavisna političarka. Gdje je taj stakleni strop za političarke zbog kojega one uglavnom nestaju s političke scene nakon što se istaknu u visokoj politici?

Istina, malobrojni jednako tako pamte Marina Črnju, Onesina Cvitana, Darka Čargonju i brojne druge ministre, od kojih je većina ipak iz razdoblja kada se državom upravljalo iz Ureda predsjednika. Oni se, pak, poput Radimira Čačića, Milana Baničića, pa i Vladimira Šeksa, a da Branimira Glavaša i ne spominjemo, održavaju na vlasti unatoč svemu, a koliko je političarki kojima to uspijeva, retoričko je pitanje s očiglednim odgovorom - do sada ni jednoj.

"Taj stakleni strop postoji najprije za energične žene u koje ubrajam i sebe. Danas u HDZ-u nema viđenijih političarki koje bi imale artikuliranu, prepoznatljivu politiku sa stavom, pa ni u smislu borbe za jednakost ili protiv nasilja nad ženama. Ni SDP nije u tom smislu iskoristio prošli saziv da bi podigao neki, kako bih se izrazila, novi ešalon žena koje govore, koje se čuje, koje su glasne i

energične, no njima su ipak ostale Gordana Sobol i Ingrid Antičević Marinović, a HDZ nema ni toliko. Na svim ključnim mjestima su muškarci i tu se vidi kako žene služe isključivo kao ukras demokracije", smatra Jadranka Kosor koju smo podsjetili na to da je predsjednica države Kolinda Grabar Kitarović, na tu funkciju došla kao kandidatkinja HDZ-a. "To da pojedine žene na visokim pozicijama nešto znače za ravnopravnost spolova, smatram floskulom jer to ovisi o tome kako se žene postavljaju. Bitno je što govorimo, koje vrijednosti zastupamo, borimo li se kao političarke za pravnu državu ili ne, borimo li se za ustavne vrednote ili ne, a ne to kako izgledamo i koji je naš bračni status", oštra je bivša HDZ-ova političarka koja izjavu ministric Bernardice Juretić smatra neshvatljivom. "Neshvatljivom upravo zato što mnoge žene misle da je tako. Slažem se da kandidate i kandidatkinje na dužnost ne treba birati prema spolu, nego prema tome tko je najposobniji i najbolji, ali morate osigurati jednake šanse. A mi danas, u 21. stoljeću, imamo jedva 15 posto žena u Saboru, od kojih je većina tamo došla milošću muških političkih vođa", smatra Jadranka Kosor.

Da je konstatacija Bernardice Juretić djelomično točna, smatra Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: "Danas je evidentno da žene imaju podređene uloge u strankama, da obnašaju sekundarne funkcije i da ih najviše nedostaje u samom vrhu hijerarhije. Sam vrh političke hijerarhije i dalje je u velikoj većini rezerviran za muškarce, a razlog nije samo jedan. Tome doprinosi prije svega patrijarhalna percepcija da je politika muška profesija, nešto u čemu su muškarci bolji od žena. Takva percepcija oslanja se zapravo na povijest u kojoj su muškarci bili ili jedini predstavnici političke vlasti ili najveća većina. Naravno da je duga tradicija takve prakse dovela i do definiranja određenih načina na koje politika funkcionira, a jedan od njih je umreženost, osobni kontakti, mentorstvo koje je dio istih generacija ili se prenosi s generacije na generaciju muškaraca u politici. Upravo ta umreženost, kontakti i mentorstvo nedostaje ženama kao 'vjetar u leđa', kao čvrsti oslonac i iz tog aspekta one nisu u istom položaju, odnosno nemaju iste startne pozicije", smatra Višnja Ljubičić, a krug se time zatvara.

VEĆINA STRANAKA, ili barem one najveće, imaju svoje ženske ogranke koji su, poput SDP-ova Foruma žena, nastali s namjerom da političarkama osiguraju "vjetar u leđa", taj čvrsti oslonac koji bi im otvorio jednake prilike da se u politici istaknu i steknu iskustva koja će im omogućiti napredovanje. Pokazuje se, međutim, da taj oslonac postaje prilično klimav bez sustavne podrške i političke volje koja ravnopravnu zastupljenost obaju spolova postavlja kao strateški cilj. Baš kao što je veći natalitet jedan od strateških ciljeva ove vlade i Sabora čiji je saziv, nakon gotovo dva desetljeća sporog napredovanja, ulogu žene vratio na, kako se čini - prokreaciju.